

J E L E N K Ö R.

87 szám.

Pest szerda october 30dikán.

1833.

Foglalat: Magyarország (t. akadémiai 's kir. kam. tud.; párdorfi löverseny; róka vadászat). Ausztria (hadi előléptetés. Anglia (régii görög kölesön ügye; spanyol ministerek személyes charakteristikája). Franciaország (spanyol hivatalos irományok és hírek; Quesada, Courrier Français; Bugia elfoglaltatása; Rodde és Gisquet vitája; a' spanyol kir. manifestum bírálati). Spanyolország (Carlos és Bourmont: bayonnei és vittoriai tud.). Portugália (hírek octob. öikáig). Görögország. Elegyhírek. Bankrészevény.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Pozsony. Octob. 24ikén végzék RRink (kerületileg) utolsó cikkjét a' fő RR. másod üzenetbeli észrevételeinek, 's másnap az irántok feltett ujjabb válaszüzenet javaslata dictaturára is bocsáttatott.

H í r a d á s

a' magyar tudós Társaság héti 's nagy gyűléséről.

Szündeje eltöltével most octob. elsőjén fogott ismét héti üléseibe az a' Társaság, 's azokat, új szállásán, az Urak utcájában a' Trattner-Károlyi háznál folytatja. Az e' folyó 1833beli nagy gyűlés, következő nov. 2dikán kezdődik. Oct. 26ikán 1833.

A' Titoknok által.

A' n.mélt. m. k. udv. kamara Domazetovich Vincze szelci kir. 30dost hasonló tisztkörbe az oblati 30adhez, szelci 30dossá pedig Rabenhold Gyula zengi 30adi irnokot alkalmazá; — továbbá a' megürült halmágyi sóárnok (perceptor) hivatalra Liska János élesdi ellenörködő sómázsamestert, gácsi ellenörködő sómázsamesterré Pauer Károly bajai mázsamestert, ujvidéki sómázsamesterré Putschalko József helybeli mázsást, verebélyi mázsamesterré Schmidt Ferencz karansebesi pajtaört nevezé ki; végre Rupp Vilmos vallemári lovagört az aradi sóházhoz hasonló tulajdonu szolgálatba helyezte által. — Harnisfeger Ignátz szizeki 30dos 7ber 28kán meghalálozott, Umlauf József temesvári sómázsás pedig 8ber 10kén. (Kir. kam. tud.).

Löverseny Párdorfon Mosony megyében Octob. 6 és 7, 1833.

I. Tétélek (Stakes) 2 és 3 évü belföldi (azaz ausztriai birodalmi) lovakra. $\frac{1}{2}$ angol mérföld, egyenes pálya. 20 aranyat tesz be mindenik futtató, fele bánat. Teher: 2 évü lóra 77 font, 3 eszt. 100 font, kancza és paripa 3 fonttal kevesbet visz. Belföldi lovas.

Hunyady Józ. gr. által nevezett 3 eszt. sárga kancza Victorine, mellynek apja Whitewall, anyja Victory, volt Isó, azaz nyertes. — Festetics Miklós gr. 3 eszt. pej kancza, mellynek apja Diamond, anyja Lady Thigh. 2. — Széchenyi I. gr. 2 eszt. pej ménje, ap. Diamond an Margery; Nádasdy T. gr. 2 eszt. pej kanczája Eveline, ap. Diamond an. Lady Thigh; Károlyi György gr. 3 eszt. pej ménje, ap. Lionel Lincoln an. Flam; és Harrach gr. 2 eszt. pej ménje, ap. Hydra — alá voltak írva, de vizsgálóztak.

II. Elegyverseny (Sweepstakes) minden lóra. $1\frac{1}{2}$ ang. mf. 30 ar. mindenik, fele bánat. — 3 eszt. 90 ft., 4 eszt. 101 ft., 5 eszt. 106 ft., 6 eszt. 110 ft., idösb 112 ft.; kancza és paripa 3 ft. kevesbet; telivér 5 ft. többet; angol ló $11\frac{1}{2}$ ft. többet.

Liechtenstein Venczel hg. 5 eszt. pej kancza Rosaline, ap. Gaudy an. Rosalind (lovagolta Baker). 1. — Nádasdy T. gr. sötétpaj kancza Jerta, ap. Partisan an. Lady Thigh. 2.

III. Paraszt-verseny 3 díjért: 35—25—15 arany.

Stergerics, párdorfi lakos 1. — Kropf 2. — Dyhanics 3.

IV. Handicap (olly verseny, mellynek feltételeit, u. m. a' tételt, terhet 's a' t. egy nem futtató személy, kibén a' felek megbíznak, határozza el) minden lóra. 2 ang. mf. 10 ar. mindenik, fele bánat.

Széchenyi I. gr. 5 eszt. kancza Titania, ap. Derfla an. Dahlia 1. — Harrach gr. nevezte 3 eszt. pej kancza Jenny Honnor, ap. Young Mystery. 2. — Nádasdy T. gr., Liechtenstein Aloiz hg. és Zichy Pál gróf bánatot fizettek.

V. Vadászló-verseny, minden lóra (külföldi telivért kivéve) melly par-forcekutyákkal a' belföldön (azaz az ausztriai birodalomban) kétszer rendesen vadászott. 2 ang. mf. ismételve. Ur lovasok. 125 font; angol ló $11\frac{1}{2}$ fonttal többet, ugyanannyival többet belföldi telivér is. 25 ar. mindenik fele bánat.

Liechtenstein V. hg. sötétpaj kancza Fanny Kemble, ap. Filho da Puta (lovagolta Sir Minto Farguhar). 1. — Nádasdy T. gr. sötétpaj kancza Jerta, ap. Partisan (lov. Trauttmansdorf Ferd. gr.) 2. — Jerta első íz után visszahúzatott. Harrach gr. a' sárga kanczáért, ap. Comus, bánatot fizetett.

VI. Elegyverseny, minden lóra (külföldi telivért kivéve) melly par-forcekutyákkal a' belföldön kétszer rendesen va-

dászott. 1 ang. mf. ismételve. Teher mint a' vadászlóversenynél. 30 ar. mindenik, fele bánat.

Liechtenstein Vencz. hg. 5 eszt. pej kanca Rosaline egyedül járta meg a' pályát. — Nádasdy T. gr. pej kanca Jerta; Eszterházy Miklós gr. pej ménje Cato, ap. Catton an. Olympia; és Festetics Mik. gr. pej kanca Jenny Honor bánatot fizettek.

VII. Különverseny (Match) 1 $\frac{1}{4}$ ang. mérföld.

Trauttmansdorf gr. sárga ménje Barthorough (lovaglá a' tulajdonos) meggyőzte Sir Minto Farguhar rohlovát (Rapp) Black Devil.

VIII. Poststakes (ind-versenynek nevezhetők, mert ez olly verseny, mellyben a' felek csak a' lovak korát határozzák meg előre, és azon koru bármilly lovat futtathatnak, mellyet csak az indulásoszlophoz vezetésekor tartoznak megnevezni) $\frac{1}{2}$ ang. mf. Teherre nem volt ügyelet. Ur lovasok. 10 ar. mindenik.

Traun Xavier gr. nevezte p. Tomy (lov. Traun gr.)
1. — Sir Minto Farguharnak roha (Rapp) Black Devil
2. — Trauttmansdorf Ferd. gr. roha Black Friar 3.

Jelentetik ezennel, hogy Mr. Henry Holmes e' f. eszt. jul. Isője óta mint közidomár (trainer, lovat versenyre idomító v. készítő) települt meg Párdorfon, hol a' Simmeringi Verseny-egyesület 10 lóra való istállót bérelt és alkalmaztatott számára.

Rókavadászatok Főthon (Károlyi Istv. gr. jószágán közel Pesthez) rókavadász kutyákkal ez idén következő napokon fognak még tartatni: October 30. kezdődik reggeli 7 órakor: a' gödi pusztán. Oct. 31. kezdődik reggeli 7 órakor: Palota pesti táján. Novemb. 4. kezdődik reggeli 7 órakor: az Ördög malmánál. Nov. 6. kezdődik reggeli 7 órakor: Főth mellett a' sikatori pusztán. Nov. 8. kezdődik reggeli 7 órakor: a' gödi pusztán. Nov. 11. kezdődik reggeli 7 órakor: Palota pesti táján.

A U S Z T R I A.

Tiszt. változások az ausztriai cs. kir. hadseregnél: Hohenlohe-Langenburg Gusztáv hg altábornagy az udv. haditanácshoz alkalmaztatott; Járossy Mátyás general-örnagy 's az udv. haditanács tagja az eperjesi megürült brigádát nyéré el; Kesselstadt Ferencz grófezredes saját kérelmére mint számfelettes határozatlan időre szabadságossá tette; előléptettek alezredességből ezredekké: Stahel Károly, és Marcantellj Bernát; őrnagyságból alezredesekké: Manz Ká.

roly, Richter Ferencz, Ernst Ágoston, Strassoldo János gróf, és Poglayen Anzelm, ki mint katonai parancsnok Carlopagorul Zengbe rendeltetett; továbbá gyalog- és lovagkapitányságból őrnagyokká: Derviro Ferencz, Balsomi Ferencz, Kuntz János, Schönhals György, Fleiszner Ferencz báró, Zamboni József báró, Rakittievics István, és Schmerzing Antal báró. Nyugalmaztattak alezredes Bourcy Kolos Ferencz, és Bedő Antal; őrnagy Hofmann József és Weisz József mindketten ezredesi czimzettel és különös díjpótlékkal, továbbá Bartuska Ferencz, Stein Ferencz, Faragó József, Klein Jakab és Beraun Ferencz; kapitány Lehr József és lovagkapitány Gergens Károly mindketten őrnagyi czimzettel és kül. díjpótlékkal, és lovagkapitány Beccaria Ferencz szinte őrnagyi czimzettel.

A N G L I A.

Oct. 10ikén gyűlést tartottak Londonban a' régi (1824 és 1825beli) görög kölcsön tulajdonosi, melly a' fővárosi kereskedő világban nem kevés behatást okozott. 1826 óta nem kaptak e' kölcsönzők legkisebb kamatot is a' görög statustól, miért is most, midőn már e' status a' függetlenek sorába lépett, folyamodást bocsátottak a' görög kormányhoz, hogy a' három hatalmasság által biztosított legújabb kölcsönből az ők követelésinek legalább egy részét elégitse ki. E' folyamodásra vagy is előterjesztésre hg. Souzzo Mihály, görögországi követ, által válasz érkezett. Ricardo ur, mint előlülő, azt a' nevezett gyűlésben felolvasta. Herczeg Souzzo levele (Párisból sept. 20ikáról 1833) a' görög kormány megbízásából jelenti, hogy a' görög regensség egyet sem fogadhat el azon fizetési javaslatok közül, mellyeket a' régi kölcsön hitelezői folyamodásukban előterjesztenek. Görögország mostani jövedelmei a' hosszú és véres háborúk után annyira megcsökkentek, hogy a' legújabb kölcsön törlesztésén kívül más statusadósság — habár annak jogossága ellen semmi kifogás sem tétethetnék is, mit itt nem állíthatni — fizetésére nem fordíthatók. Kifogásul említetik különösen az, hogy Candia és Samos szigetei, mellyek akkor a' még más hatalmak által meg nem ismért görög kormánytól zálog gyanánt szinte lekötöt-

tek, török kézre estek vissza 's így legalább az ezekre esendő rész a' török kormányon volna követelendő. — Egyébiránt a' jelen görög kormány fentartja magának fontolatra venni: ha tehet e 's mit tehet majd jövődöben a' görög status finanziaíhoz képest a' régibb kölcsön hitelezőji javára. — E' válasz a' londoni gyülekezetet nagy nehezteléssel tölté el: milly értelemben több resolutio fogadtatott el, 's a' többi közt egy állandó bizottság neveztetett ki, melly ügyöknek a' parliament 's (angol) kormány által leendő előmozdítását sürgesse. A' régi görög obligatiók e' hirre előbbi keletök felére, sőt még mélyebbre buktak alá. — Souzzo hg most Londonban van 's Ricardo urnak szóval is azon választ adá, mit előbb idézett leveléből közlénk.

Az újabb angol ujságok több rendü leveleket közlenek Portugáliából, mellyek a' Portugália alatt említendőkön kívül semmi nevezetést sem foglalnak magokban. Spanyolországból csak azon híreket tudták Londonban, mellyek ide Franciaországban keresztül érkeztek. A' Times, nem mondja micso-da kutfők után, következőleg characterisálja a' spanyol regensségi tanács isméretesb tagjait (1. mult levket): 1.) cardinal Catalan: politikai nulla, csak a' papság kedviért kineveztetve. 2.) Marq. de Santa-Cruz: követ volt Parisban a' nemzeti cortes alatt; inna mint Ferdinand házi ministere tért vissza; köz szeretet és becsületben áll; liberalismusra hajladó; tükéletes nemesember. 3.) Medinaceli hg: a' legelső nemzet-ségek egyikéből; régi királyi ivadék, ki ennél fogva firól fira minden más személynek trónra lépte ellen protestál; a' mostani hg szerfölött gazdag, madriti alcalde volt a' cortes és constitutio idejében; hajlik a' liberalismushoz. 4.) Gen. Castannos: gonosz elméncz; bizonyos neme a' Talleyrandoknak, mint a' Spanyolok mondják. 5.) Marq. de las Amarillas: most andalusiai főkapitány; hadminister az 1820ki cortes alatt; szigorú katona; ügyes, tántorithatatlan; a' képviseleti, névszerint a' két kamarai rendszer barátja; akkor hagyta el a' constitutio zászlóját, midön látta, hogy azt épen nem akarják módosítani, azonban ellene soha fegyvert nem fogott. Ez utóbbi korban a'

királyné befolyása által jött ismét az udvar kegyelmibe. 6.) Don Jose Maria Puig: a' castiliai tanács decánja, szilárd, igaz bíró. Ő volt az, ki Calomarde csínjait felfödözte, midön ez tavaly a' király súlyos betegsége alatt Isabella helyett don Carlost akará a' király testamentomába betolni. Politikai elvei közelebből nem tudvák. 7.) Caro: az indiai tanács decánja, amerikai születés, politikai véleménye isméretlen. — A' helyettesek közül 8.) Infantado hg: gazdag; nagy befolyású; nagy absolutista; szük elme. 9.) de la Cruz: mostani hadminister, Zea jobb keze; elég jó katona; kemény, hajthatatlan. 10.) Garoli: követ 1820ban; tanult, 's emberséges ember. 11.) Gróf Espanna, nagyon is ösmért (absolutista, tudatlan és dühöncz). 12.) Arias, 13.) Noriega, isméretlenek.

FRANCZIAORSZÁG.

Moniteur, oct. 13ikán: Spanyol kurir érkezett Parisba gróf Colombihez hivatalos irományokkal, mellyek egyike által a' gróf mint az ifju királynénak (Isabellának) ügyvivője udvarunknál meghatalmaztatik, egyszersmind a' regens-királyné lányának a' spanyol thronusra léptét jelenti. Ezen tudósító levelet a' gróf külső ministerünk által juttatá a' király kezeihez. Ugyan e' kurir oct. 6ikáig terjedő tudósításokat hozott Madritből. A' regens királyné egy decretumot bocsátott ki oct. 2ikán, mellyben elhunyt férje több mint három évvel ezelőtt készült végrendeletének határozatit teszi köz hirrre erőbe léptetés végett. E' testamentum a' többi közt egy regensségi tanácsot rendel az özvegy királyné, mint regensné, mellé, de melly csak tanácslati szavazással bír, noha a' királyné korább halála esetén, mintsem leánya teljes kort érne, a' regensség őt (a' regensségi tanácsot) fogná illetni. Továbbá a' regenskirályné e' hónap 4ikén egy manifestumot bocsátott ki, mellyben kinyilatkoztatja ugyan, hogy az eddigi kormányelvekben és formákban legkisebb módosítást sem fog behozni, — de egyszersmind azon szándékát is, hogy az igazgatásban számos javítások eszközöltessenek, miben a' királyné valamennyi spanyol közrehatására, nem tekintvén az eltérő politikai véleményeket, támaszkodik. Madrit octob. 6dikáig folyvást

csendben volt. Talaverában, az Estremadurába vezető úton, oct. 21kán némi carlosista mozgások ütöttek ki; a' corregidor 's az eddigi hadi parancsnok kitétetek 's becsukattak; de a' lázasztók egyszerre megfélemlvén megfutottak 's többen közülök befogattak. Midőn a' kurir, ki a' nevezett irományokat 's e' híreket hozta, a' baski tartományokon, névszerint Alaván 's Guipuzcoán jöve keresztül, ott akkor (oct. 7ikén) az országutak egészen szabadok voltak 's a' forrásnak legkisebb jelét sem lehetett észre venni. Későbbi noha nem olly hiteles tudósítások azonban azt gyaníttatják, hogy e' csendállapot itt nem tartott soká. — Hogy Biscaya tartománynak egy része támadásban van, fájdalom, nem szenved kétséget. Don Carlos Bilbaoban kikiáltatott oct. 4ikén. A' baski tartományok főkapitánya más nap mingyárt kiindult San Sebastianból katonasággal és álgyukkal, hogy a' lázadókat megzabolázza, mi sikerrel? nem tudjuk. Ennyi mind, a' mit eddig a' félsziget (Spanyolország) ezen részéről bizonyossággal mondhatunk. Barcelonából oct. 4ikéről szóló leveleink jöttek. VII. Ferdinand elhunytát már ekkor itt egy óta tudták. Nem félték ugyan semmit magának e' nagy városnak gondolkodásától, de várták és hitték, hogy a' hegyek közt rendetlenségek fognak történni. — Ennyit a' Moniteur; a' Journal des Débats még ezekhez hozzá teszi, hogy a' San Sebastianból Bilbao ellen kiindult főkapitány (general Cattagnon), miután embereinek egy része a' támadókhoz álltalment, rövid puskázás után kénytelen volt visszavonulni; nyugtalanul várták a' Madritból kiküldött sereget, reménylvén, hogy ezek nem fognak a' carlosistákhoz állpartolni; — továbbá hogy Vittoria Bilbao példáját követvén V. Károlyt kikiáltotta, noha nem minden ellenkezés nélkül. General Santos-Ladron oda Navarrából megérkezett 's félték, hogy e' tartományban ő leend a' támadás vezére.

A' National írja, hogy general Quesada, a' spanyol gyalog gardának vezére, mivel azt merészkedett a' regens királynénak tanácsolni, hogy ez nyiltan a' liberalisokra támaszkodjék, a' kir. önkényteseket fegyvereztesse le, 's az országnak képviseleti

alkotmányt adjon, Madritból Pinto faluba (Aranjuez mellett) parancsoltatott. Szerencsére nem igen messze. — A' Courier Français olly véleménnyel van, hogy a' királyné manifestuma még csak egyet sem fog a' Carlos-pártiak közül megtéríteni, ellenben elcsüggeszteni azokat, kik eddig érdekből vagy politikai meggyőződésből hajladók valának a' királyné ügyét gyámolítani.

Bugia elfoglaltatásáról a' minap kiindult francia expeditio által következőleg ír a' marseillei Peuple souverain Toulonból oct. 9ikéről: Sept. 28ikán délután négy óra tájban érkezett meg a' bugiai expeditio. Az éjet a' teendő kiszállás készületei foglalák el. Pitymallatkor az arabok már a' partnál voltak 's ellenzettek keményen a' kiszállást, de ez mind a' mellett megtörtént; kiszállás után centrumbeli gyalogságunk egy kevéssé hátrálni kezdett, de önkényleg vállalkozott századi, az arabok tüzes megrohánását vitézül kiállották. Azonban még is jónak találtatott 400 matrózt szállítani kiségedelmökre. Ezek bámulatos erővel és hévvel rohantak az arabokra, visszatolák őket 's egész a' város (Bugia) legmagasb részeig, melly halmon épült, üzék hátra. Itt a' harez öldöklő lett. Minden ház megannyi sánczolatúl szolgált az ellenfélnek, honnan katonáinkra kipuskáztak. Katonáink, de kivált matrózink ez uj helyzetben is csuda vitézséget fejtettek ki. Három napi gyilkos küzdés után végre kiűztük az arabokat a' városból 's a' közel kertekből; több ház felgyújtatott 's a' bennök rejtezett arabok elégték. General Trezelt (az expeditio vezérét) egy puskagömb érte lábszárban, de azért ő folyvást igazgatta tüzünket 's csak hat órával azután kötteté be sebé. Egy bataillonvezérnek három három újat szakasztotta el egy puskagömb. Húsz matrózunk elesett. A' Cygne (brigg) által kirakott katonák közt öt sérült van. Hadihajóink hatalmasan gyámolíták a' sereg munkálatit. — Egy, magából Bugiából oct. 21káról jött level pedig így adja elő a' dolgot: Megérkeztünkkor a' partmelléki erősegek álgyuztak ránk, de egy fél óra mulva már elnémultak, mert fregátiák álgyui az övéket lerontották. Erre kiszállottak a' katonák sajkákon (Schaluppen) hogy a' várost elfoglalják. A' beduinok egyet-

len lövésök sem érte hajóinkat el, de a' kiszállásnál a' parton puskatüzök rettentő volt. Barbare kapitány lövést kapott czombján; Esseli bataillonvezérnek keze lövetett keresztül. Itt mintegy 10 emberünk esett el 's 40 kapott sebet. A' különben nyílt város bevételénél a' general segédtszte főben, egy pattantyús kapitány karban, egy alhadnagy czombban kaptak sebeket. Végre egy utolsó tüzes ellenállás után hátrálni kezdének a' beduinok, kivertük őket minden állásaikból, 's mi most már urai vagyunk a' városnak, 's a' partnak, 's elértük a' mit ohajtottunk. Pattantyusságunk szárazon van 's állgyuink felállítva; mi folyvást erősítvényeken dolgozunk 's nincs mitől félnünk többé; ha 20,000-en jónének, sem volnának képesek minket innen kiűzni. Az arabok sokat vesztettek holtakban, még asszonyokat is. A' városban nem maradt közülök senki. Négy férfi 's 40 asszony vagy gyermek, mind igen csunyák, estek kezeink közé. Bugia egy rakás szanaszét szórt mocskos házikókból vagy kalibákból áll, millyenek a' szegényebb vendéciaké. A' város félkörben épült a' tengerparton 's egy magas hegynek támaszkodik. A' vidék szép de hegyes; olajfája, szőleje, felséges narancsa igen sok, vize igen jó. Sok apró marhát 's ökröt, tehenet, borjút, juhot, mézet és olajat találunk; fában nem lesz szükünk, egy egész erdő áll közelünkben. Algierből lovasságot 's az idegenlegionak egy bataillonát várjuk.

Párisban vasárnap oct. 13ikán egy kis zajt csinált a' börse piaczon Rodde ur a' Le Bon Sens (Józan ész) czimű 's republicai szellemű héti írásnak szerkeztetője. Gisquet ur, a' politiaigazgató, ennek megtiltotta volt, hogy lapjait, mint más ujságokét szokás, a' város utczáin számonként árultassa; de Rodde ur a' tilalom ellen keményen protestált 's hirdetést adott ujságában, hogy ő 13ikán nem hordozók által, hanem személyesen fogja árulni ujságát, melly törvényes jusaiban ha őt Gisquet ur akadályoztatná, ellen fog állani 's bízik, hogy őt ebben az igazságszerető párisi nép 's a' hazafiak gyámolítani fogják; egyszersmind felszólítja Gisquet urat, hogy ha mer, vezesse ekkor zsványait személyesen ő ellene. — Azen közben a' párisi királyi törvényszék,

melly elejébe került a' kérdés, csakugyan úgy itélt, hogy Gisquet urnak nem volt jusa a' Bon Sens árultatását megtiltani. E' diadal még inkább feltüzelé Rodde-ot, ki is a' nevezett napon délután csakugyan megjelent nyalábjával 's tömérdek nép tolongása és szemlélete közt azt és több más rokon tárgy nyomatványok példányit szerte árulgatni kezdé. Mindenki zajt 's egy kis republicanus támadást várt, de nem történt semmi. Se' Gisquet, se' politiakatonák nem voltak jelen, legalább Rodde-ot és társait nem akadályozák. Az ügyetlen lépésnek következése az lett, hogy ezen egy délután a' Bon Sensből 18,000, a' Populaireból 22,000, a' kir. törvényszék említett ítéletéből 25,000, a' Tribune minapi pöréből 3000 's több más illyes, mind republicai szellemű íráskákból mindössze 101,800 példány kelt el, a' mi különben nem történt volna meg. Gisquet ur a' kir. törvényszék ítéletétől a' cassatioszékhez folyamodott, de mint hallik Roddenak ez is kedvező leend; abban köz volt a' meggyőződés, hogy ha ez úttal véres verekezésre vagy épen támadásra jött volna a' dolog, ennek egyedül d'Argout, Barthe és Gisquet urak haszontalan rendszabásai 's azon megvetés, mellyel ők az alsóbb törvényszékek ítéleteit félre vetik, lettek volna okai.

A' spanyol királyné manifestumát (lásd mult lev.) bírálólagezt mondja ujabban a' National: A' királyné tehát meg volt győződve, hogy az egyetlen mód Carlos pártjának ellenállani az vala, ha ő, a' királyné, maga teendi magát e' párt fejévé 's úgy szól a' nemzethez, mint ahoz Carlos szólott volna. E' gondolatot a' szent szövetség olly dicő 's győztesnek találja, hogy a' nevezett manifestumot itt (Párisban) ma az orosz követség egyik titoknoka terjeszti el a' börsen. Hogy a' szerep-csere Carlos 's a' királyné közt tökéletes legyen, most már nincs egyéb híjánja, mint hogy Carlos viszont az 1812iki constitutiót kiáltsa ki 's a' nemzeti cortest hija egybe. Ez ugyan egy cseppel sem volna se' csudálatos se' kevesbé bölcs tett, mint a' királynéé. Carlos ez által eddigi pártja helyett a' másikat nyerné meg, 's lehet hogy a' csere mellett többet nyerne mint a' regensné. — A' Journal du Commer-

ce pedig ugyanazon tárgy felől ekép elmélkedik: Midőn így a' regensné magát egy részről az apostoli, más részről a' liberalis párt közé helyezi, hogy amant zabolán tartsa, ezt védelmezze: hihetőleg mind a' kettőt fellázítandja maga ellen, 's előbb utóbb is kénytelenségbe jő felszólítani a' constitutionalisokat, hogy védjék önmagukat, mit a' királyné nem fog tehetni, 's fegyvert adand majd a' constitutionalisok kezébe, mit ezek kétségkívül arra is fognak használni, hogy rendszeröknek alaposb garantiákat nyerjenek, mint a' változó individualis akarat, vagy az uralkodó ház érdekeinek mulékony combinatiói. Az igazgatási reformok, mellyeket a' királyné ígér, csekélyek 's fölületesek mindaddig, míg egy nemzeti statuskormány nem nyuland Spanyolország sérvei orvoslatához. Végre lehetetlen az is, hogy a' spanyol absolutismus bizonyos idő leforgása alatt a' Franciaországban és Portugáliában szomszéd constitutionalis szellem behatása által tönkre ne jusson; midőn tehát a' királyné érdeklött manifestumában azt ígéri, hogy ezen absolutismust minden módosítás nélkül fogja fentartani, többet ígér, mint a' mit hatalmában leend teljesíteni. Bár ne legyen késő! ha majd a' történetek mostani csalatását szét fogják oszlatni. — A' carlista Quotidienne maga is olly véleményben van, hogy a' királyné e' nyilatkozás által a' royalistákat nem nyeri meg, míg más részről azon gyöngé támaszt is, mellyet a' liberalisoktól várhatott volna, elveszti. —

SPANYOLORSZÁG.

A' párisi Journal des Débats ezt írja octob. 15ikén: Tegnap kurir érkezett Madridból, ki onnan e' hónap Sikan indult el. A' királyné kormánya mind inkább erősödött; se a' fővárosban se pedig a' környező tartományokban nem mutatkozott komolyabb ellenállás, 's a' biscayai történetek még eddig itt nem találtak rokon indulatra. A' kormányban részt vevő mérséklettebb férjfiak befolyása a' nyilvános ügyek menetelébe mind inkább érezhető lön 's kezeskedni látszott Spanyolország jobb jövődjé felől, különös javalattal fogadtatott de las Amarillas és Santa-Cruz uraknak a' regensségi tanácsba választatások. Tudták már

Madridban, hogy don Carlos oct. 4ikén elhagyta don Miguel főhadiszállását 's egy ponton, melly azonban nem neveztetik meg, a' spanyol határon által is jött. Bourmont és Larochejaquelein urak több más francia tiszttel együtt szinte eljutottak a' spanyol földre 's vesztegidejőket (a' cholera miatt) Estremadurának egyik kis városában tölték. Az alatt parancsolat ment oda Madridból, hogy mihelyest vesztegidejőket kitöltendik, Cadixba vagy Malagába vitessenek 's itt hajóra szálltassanak. —

Bayonne, oct. 9ikén. Végre hiteles körülményeket adhatunk a' bilbaoi történetekről. Marquis Valdespina diadali bemenetet tartott e' városba, hova a' Carlosnak hóduló falusi nép olly sűrűen tolong, hogy már is több ezer van közülök fegyveresen a' városban. Ezen erőnövekedés mind inkább emelte a' párt merészségét, mit már azon körülmény is bizonyít, hogy az általok börtönökbe zárt liberalisok száma többre megy három száznál. Arechaga ur (Vhagon vagy Ubagon követ sógora) halála megvalósul, de maga Vhagon ur mind eddig ment maradt e' kegytelen sorstól, mivel olly jól el tudott bújni, hogy az eddigi minden nyomozat sikertelen volt. Testvére nem olly szerencsés, minthogy az ellenpártiak kezébe került, kik őt halállal fenyegetik, ha egy bizonyos napig 80,000 piastert nem kerít elő. E' körülményeket néhány liberalistól tudtuk meg, kik elég ügyesek és szerencsések voltak dühöncz polgártársaik örpillanatit kikerülni 's nem kevés veszedelem közt hozzánk menekedni. Ugyanők mondották azt is, hogy Vittoriában szinte végbe ment a' lázadás. Az itteni (vittoriai) őrizetnek nagyobb része, melly elég merész volt a' fellázadt falukon keresztül menni, Tolosában general Castagnonnal egyesült, melly general épen nem veretett vissza Bilbaotól, mint eleinte hirtelék, hanem látván a' lázadásnak nagy kiterjedtségét Biscayában 's ön erejének csekély voltát a' lázadók zaboláztatásokra, önkényleg visszavonult. A' postakocsit, mellyet itt legközelebb vártunk, le tartóztatták Salinasban 's az utasokat a' helyekbe hurcolák. — Ugyancsak Bayonne, oct. 11ikén. A' (spanyol-francia) határszéli tartományok teljes forrásban vannak. A'

károlypárti hivatalok Vittoriában se levelet, se utast, se kereskedői kurirt nem bocsátanak keresztül, csupán a' cabineti kurírok mehetnek szabadon. Bilbaóban a' királynéparti kereskedőket szörnyű sarczokkal terhelik. A' királynénak azon generálja (Castagnon, mint látszik), ki Bilbaónak 's Vittoriának indult vala, Tolosába ment 's innen San-Sebastianba vonuland ismét vissza. Gyalogposták hoztak leveleket a' határról, mellyek szerint a' mai kurir nem fog ide (Bayonneba) megérkezni. Mondják, hogy Madridból 3000 ember indult ki Bourgos felé, hogy majd a' vittorai úton szakaszonként állittassék fel; de 3000 ember még nem elég. — Később: Épen most érkezik egy kurir Madridból gróf Raynevaltól, 's jelenti, hogy Madridba kevéssel elindulta előtt (oct. 7ikén) érkezett meg a' bilbaói történetek hire, mire az új regensségi tanács azonnal egybeült 's a' királyné is, noha beteg, részt vett tanakodásikban. Végzés lön, hogy ezen támadás erővel nyomassék el. A' hadi parancsnokok előhivattak 's a' hiveség esküjét II. donna Isabella iránt megújíták. Azonban aggodalom kezde terjedezni a' városban 's noha még zavarok nem történtek (Madridban t. i.), a' pénzkelet tetemesül bukott. Az arragoniai főkörmányzó 's general Castannos hirdetvényeket bocsátottak a' hadhoz, mellynek hivesége az eddigi próbákat még kiállotta. —

PORTUGÁLIA.

Octob. 11ikén végre újabb, oct. 6ikaig terjedő tudósítások érkeztek Lissabonból Angliába, mellyeket a' londoni Courier következőleg közöl: Szinte három gőzhajó érkezett egyszerre e' hónap 11ikén Lissabonból, u. m. a' Confiance és Salamander Plymouthba 's a' Soho Falmouthba. A' Salamander oct. 6ika éjjelén hagyá el Lissabont, mintegy 12 órával később mint Confiance. A' Soho-n, melly az utóbb nevezettel egy időben indult el, megjött Evans ezredes. Bourmontnak 's a' francia tisztek legnagyobb részének dom Miguel szolgálatából kilépte tökéletesen megvalósul; ezen urak septemb. 27ikén Abrantesen keresztül Spanyolországba mentek. A' lissaboni édvonalok egy egész körét képzik a' lehető legjobb erősítvényeknek, minél fogvást itt

bármely újabb támadás következményitől legkevesebbé sem tartottak. Dom Miguel helyzete kétségbe ejtő. Bourmont-tól elválását a' közöttük támadott viszálykodás (mint mondják a' hadi mozdulatok, mások szerint a' B.tól ajánlott ministeriumváltás felett), melly most már kétségen kívül van, okozta. A' Penichetől keletre fekvő Obidos erőset dom Pedro seregei oct. 2ikán elfoglalták. A' szökés dom Miguel táborában szerfölött elhatalmazott. Dom Pedro seregei minden csatában győztesek voltak. Lord Russell (az angol követ) folyvást Lissabonban van; egy másik, hasonlónevű, angol tiszt, előbb Nimród hadihajónak parancsnoka, Angliába visszatért. Don Miguel ügyét minden okos, de kivált hadban jártas ember elveszettnek tekinti. Don Pedro serege a' lineákon belől 22,500 emberre megy; ezen kívül Penicheben áll 2000 gyalogja 's 200 lovasa és patantyusa; ezek vették be Obidost, 's most, mint mondják, Torresvedras ellen fogtak nyomulni. Oportóban 7000 ember van, sorkatona és önkénytes, kik a' folyam két partján csaknem szintannyi ellenséggel, többnyire rabló guerillákkal, állanak szemközt. Don Miguel hada Lissabon alatt 14,000 emberig olvadt le; ezen kívül még Elvasban tart erős őrizetet 's Alemtejoban van némi serege és guerilláji, kik e' tartományt egészen elpusztítják. Lissabon alatti hada Lumiares és Campogrande falukban 's azok környékén táboroz; azonban emberei 's kivált sorkatonái ellen nagy a' gyanu, hogy a' dolgot már megúnták, 's hogy, mihelyt don Pedro támadólag fog munkálkodni, nagy részök általszökik. Nincs kétség, hogy a' támadás don Pedro részéről, mellyre már készültek is tétettek (némellyek szerint oct. 10ikére) szerencsésen és sikeresen fog kiütni. Mondják, hogy don Miguel legelőbb is Santarembe fog visszavonulni, 's ha majd itt sem tarthatja már magát, Abrantesbe, hogy így jobb szárnya a' Tras-os-montes tartományban levő sergeivel, balszárnya pedig az Alemtejo 's Algarbiabeliekkel legyen kapcsolatban. Utolsó menekhelye hihetőleg Elvas (város és kemény erősség) lesz. — A' spanyol király halálának hire kevéssel a' Salamander elindulta előtt terjedett el Lissabonban. Don Carlos hollétéről nem tudtak

semmi bizonyost, hitték azonban, hogy oct. 5ikén még Thomarban volt, melly helység 5 mföldre esik Lissabontól. — Don Pedro emberei nem szöktek. Fluminense hadihajón, melly don Pedroé, 's egy más, Londontól nem rég érkezett hajón mintegy 600 ember küldetett Oportóba, kiket minap Keppel őrnagy (Major) toborzott (fogadott) Angliában. Manlius szállító hajó, melly szinte don Pedroé, 480 emberrel (belga katonákkal) útban van Doverből Lissabonnak. A' királyné nevét viselő irlandi granátos ezred különösen megkülönbözteté magát. Ezen sereget, melyet az Oporto alatt elesett Cotter ezredes toborza, most Anthony őrnagy vezérli, ki magát már előbb Spanyolországban 's utóbb Waterloonál kitüntette. A' nevezett ezred fenytékére nézve akármelley angol ezreddel bizvást mérközhetik. Teljes okunk van azt hiúni, hogy Lissabonban egy hamar nem fog ministeriumváltozás történni, sőt inkább don Pedro 's mostani ministerei közt a' legszebb egyetértés uralkodik. — A' Globe ugyanaznap hasonló tudósításokat közöl 's egy másik cikkelyében még ezt teszi hozzá: Épen most esik tudunkra, hogy Cordoba ur, spanyol követ don Miguelnél, jelentést bocsátott lord Russellhez a' felől, hogy don Carlos, bátyja halálának híret vevén, nyomban útnak indult Spanyolország felé; kérvén egyszersmind lord Russellt: írnia Estremadurába, hogy az itteni hivatalok e' dologról értesítettvén, don Carlost tartóztassák fen.

G Ö R Ö G O R S Z Á G.

Egy Naupliában augustus 4ikén költ 's 25 cikkelyből álló királyi rendelet a' görög egyházat függetlennek — t. i. a' római pápa, konstantinápolyi patriarcha 's más akármelley külföldi előljáróságtól függetlennek — nyilatkoztatja, köz kívánatára az ottan u. m. Naupliában egybegyült 36 metropolitának, érseknek és püspöknek. Egyszersmind egy állandó zsinatot (synodust) állít e' kir. rendelet, melly zsinat a' király főurasága alatt a' legfőbb egyházi hatalmat gyakorolja az országban. E' szerint a' görög egyház magát ezentul „Görögországi orthodoxus (jó vagy igaz hitű) kelet-apostoli egyház“nak fogja nevezni. Az egyházi igazgatás feje a' király. Az igazgató zsinat előlölőjeül a' ko-

rinthusi metropolita, Kyrillos, van kinevezve, statusügyvédül mellé Schinas Constantin; a' zsinat tagjaiúl: Poésios thebai és Zaccaria santorini metropoliták; Kyrillos, larrissai volt metropolita 's elisi főpap; 's József, andrussai püspök. Titoknoka a' zsinatnak Theokles Pharmakides presbyter. A' zsinat levelezésben álland a' vallás- és nyilvános oktatás ministeriumával.

ELEGY HIREK.

Lyonban a' Courier (ministerialis ujság) szerkesztői az idén már 6 izben hivattak ki a' republicanusok által párviadalra. — A' mult parlamentnek benyújtott bank-bizottsági tudósítás szerint: 1697 vagy is az angol bank felállittatása óta 1764ig kiadott bankjegyekből 1831ben még mindössze 4 millio 391,760 font st. erő bankjegyek maradtak fen beváltatlan, 's minthogy alig van reménység, hogy azok valaha a' bankhoz beváltás miatt vissza kerüljenek, az egész summát tiszta nyereségnek tekinthetni; ehhez járulhat még az 1797től 1826ig kibocsátott egy éskét fontos bankjegyekből kimaradt 301,349 font érték, minthogy ezen utóbbi év óta a' bank öt fontosakon alul többé jegyeket ki nem bocsát. Milly gyümölcsezők a' bankok, 's nálunk mind eddig egy sincs. — Newyorki levelek szerint sept. 3ikáról, Havannah vidékén ismét neger lázadás ütött ki 's lecsilapittatása közülök több száznak életébe került. — Stuttgartban Link udv. tanácsnok egy uj találmányt fedezett föl, melly szerint a' vizet, mint maga hireszteli, hegynék fel azaz eredeti forrásába vissza vezethetni. Próbáját 1835 május 9dikére tűzte ki Kanstadtban, mikoron fölfedezését is, Európa minden kormányától küldendő bizottságok jelenlétében, nyilvánossá tenni igéri, ha neki e' találmányaért minden lélektől, melly Európában él 1½ kr. fizettetik, egyedül Törökországot mentve föl ez adózástul, hol a' feltaláló 5 esztendeig barátságos fogadtatást nyert. Folyóírásoknak és ujságoknak, melyek e' czélját, köz ismértetésekkel legjobban elősegéllendik 1000 — 100,000 frt. jutalmakat ajánl; 's ők még is mélyen hallgatnak a' dologrul, jól tudván: a' hol nincs, ott ne keress.

Bank-részvény oct. 25ikén 1197.